

2015 års ekonomiska vårproposition

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett bl.a. arbetsmarknadsutskottet möjlighet att yttra sig över 2015 års ekonomiska vårproposition samt de motioner som väckts med anledning av propositionen, i de delar som berör utskottets beredningsområde.

I yttrandet behandlar utskottet förslag i propositionen och motionerna som gäller riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken och utgiftsutvecklingen för de kommande åren, samt vissa förändringar på budgetens inkomstsida. Utskottet begränsar sitt yttrande till de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag och anser att förslaget i propositionen i berörda delar bör tillstyrkas. Motionärernas förslag i motsvarande delar bör avstyrkas.

I yttrandet finns fem avvikande meningar.

Utskottets överväganden

Propositionen

Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

I 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100) gör regeringen bedömningen att den svenska ekonomin gradvis kommer att återhämta sig efter finanskrisen. Konjunkturläget i omvärlden ser ut att förstärkas, även om återhämtningen kommer att gå långsamt. Riskerna för en svagare utveckling är betydande, och en försämrad ekonomisk utveckling i euroområdet bedöms utgöra den enskilt största risken. Regeringen anser därför att det är viktigt att det finns marginaler för att kunna möta en försämrad ekonomisk utveckling.

Arbetslösheten uppgår sedan 2011 till omkring 8 procent. Under samma period har sysselsättningen stigit, men hittills inte tillräckligt för att minska arbetslösheten eftersom antalet personer i arbetskraften också har ökat. Regeringen gör bedömningen att arbetslösheten kommer att minska i takt med att konjunkturåterhämtningen ökar efterfrågan på arbetskraft. Men aktiva insatser är också nödvändiga för att minska arbetslösheten.

Regeringen konstaterar att den höga arbetslösheten är ojämnt fördelad. En förhållandevis stor andel av de arbetslösa riskerar långvarig arbetslöshet. Särskilt unga, lågutbildade, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning har en särskilt utsatt situation. En fortsatt långsam återhämtning på arbetsmarknaden skulle särskilt drabba dessa grupper som redan har en svag förankring på arbetsmarknaden.

Regeringen understryker vikten av att människors kompetens och vilja att arbeta tas till vara på bästa sätt. Arbetslösheten har enligt regeringen varit alltför hög under lång tid och långtidsarbetslösheten har bitit sig fast. En av regeringens viktigaste uppgifter under mandatperioden är därför att minska arbetslösheten varaktigt och öka sysselsättningen. Målet för regeringens sysselsättningspolitik är att arbetslösheten ska minska och 2020 vara lägst i EU.

Regeringen slår fast att den inriktning av finanspolitiken som den avser att genomföra under mandatperioden förutsätter att de fastställda nivåerna på utgiftstaket för 2015–2017 höjs. Det förhållande att riksdagen röstade för ett annat förslag till budget för 2015 än regeringens innebär att de beslutade nivåerna på utgiftstaket 2015–2017 inte speglar regeringens syn på vilken nivå de statliga utgifterna bör ligga. Regeringen anger därför i propositionen att den återkommer till riksdagen i vårändringsbudget för 2015 (prop. 2014/15:99) med förslag om att de redan fastställda nivåerna på utgiftstaket för 2015–2017 höjs av finanspolitiskt motiverade skäl.

Givet bl.a. att det finns risk för en försämrad ekonomisk utveckling i euroområdet gör regeringen i propositionen den samlade bedömningen att

samtliga reformer i vårändringsbudget för 2015 och i den kommande budgetpropositionen för 2016 bör vara finansierade fullt ut.

Vidare betonar regeringen att jämställdhetsperspektivet ska finnas med i politikens utformning på alla områden. Därmed präglas även den ekonomiska politiken av en feministisk grundsyn. För att nå de jämställdhetspolitiska målen krävs det enligt regeringen kraftfulla insatser. Ett arbete har inletts med att jämställdhetsintegrera budgetprocessen utifrån en genusanalys. Avsikten är att urskilja mönster och vidta åtgärder som främjar jämställdhet. Till de långsiktiga satsningarna för att motverka ojämställdhet hör en förstärkning av de ideella kvinnojourernas arbete.

När det gäller reformer med sikte på ungdomsarbetslösheten avser regeringen att införa en 90-dagarsgaranti som innebär en bortre gräns för hur länge en person ska kunna vara arbetslös innan han eller hon erbjuds ett jobb, en insats som leder till ett jobb eller en utbildning. För att uppnå detta krävs investeringar i såväl jobb som praktikplatser och utbildning.

Regeringen vill införa s.k. traineejobb varigenom unga arbetslösa ges möjlighet att arbeta i välfärdssektorn i kombination med en relevant yrkesutbildning. Som en viktig del av 90-dagarsgarantin föreslår regeringen vidare att det införs s.k. utbildningskontrakt som innebär att unga arbetslösa får möjlighet att studera med förhöjt studiebidrag med målsättningen att få godkända gymnasiebetyg.

För att komma till rätta med långtidsarbetslösheten avser regeringen att 2015 ta första steget för att avveckla sysselsättningsfasen (fas 3), bl.a. genom att extratjänster införs i välfärden. Regeringen avser att återkomma med ytterligare insatser för de människor som är långtidsarbetslösa.

I syfte att skapa goda förutsättningar för ett modernt arbetsliv förstärker regeringen Arbetsmiljöverkets resurser. Särskilt viktigt är det att förebygga arbetsskador inom kvinnodominerade yrken.

När det gäller nyanlända invandrares etablering klargör regeringen att den ämnar föra en kraftfull politik för att nyanlända invandrare snabbare ska etableras i arbets- och samhällslivet, exempelvis genom en satsning på flyktingguider och familjekontakter samt förbättrade möjligheter till validering av utbildning och kompetens.

Även en höjning av ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen för ökad trygghet och omställningsförmåga tillhör de prioriterade satsningarna.

Utgiftsutvecklingen för utgiftsområdena 13 och 14

Den beräknade utgiftsutvecklingen för utgiftsområdena 13 och 14 framgår av nedanstående tabell.

Utgifter för utgiftsområdena 13 och 14 under 2014–2019

Miljoner kronor

	2014 utfall	2015 anslag	2015 prognos	2016 beräknat	2017 beräknat	2018 beräknat	2019 beräknat
Integration och jämställdhet	12 225	16 745	16 396	22 117	30 277	34 445	30 369
Arbetsmarknad och arbetsliv	66 901	69 314	68 531	71 799	71 871	71 936	72 230

Källa: Prop. 2014/15:100.

När det gäller volymförändringar inom utgiftsområde 13 redovisar regeringen bl.a. att antalet asylsökande i Sverige under 2014 var det högsta sedan Balkankriget i mitten av 1990-talet och att antalet asylsökande förväntas förbli högt under hela prognosperioden 2015–2019. Regeringen konstaterar att situationen i Syrien och Irak, och fortsatt svåra förhållanden i t.ex. Eritrea, driver många människor på flykt. Till följd av det ökade antalet nyanlända beräknas ersättningar och insatser för etablering av nyanlända inom utgiftsområde 13 öka med ca 18 miljarder kronor mellan 2015 och 2018. Utgifterna väntas därefter sjunka något under 2019.

När det gäller volymförändringar inom utgiftsområde 14 anför regeringen att antalet arbetslösa väntas minska årligen 2015–2018, vilket medför minskande utgifter för arbetslöshetsförsäkringen och de arbetsmarknadspolitiska programmen.

När det gäller förändringar till följd av beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder anför regeringen att reformer som rör bl.a. arbetslöshetsförsäkringen, extratjänster, traineejobb, utbildningskontrakt och Arbetsförmedlingens verksamhet beräknas innebära att utgifterna inom utgiftsområde 14 ökar med 1,5 miljarder kronor 2015, 3,0 miljarder kronor 2016 och 1,3 miljarder kronor 2017, jämfört med föregående år.

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Motionerna

I ett gemensamt avsnitt i respektive partimotion framför allianspartierna att det efter en lång och djup internationell lågkonjunktur nu märks en allt tydligare global konjunkturåterhämtning. Efter en period där svensk BNP-tillväxt främst drivits av inhemsk konsumtion är det av stor vikt att Sverige nu förmår dra nytta av återhämtningen som sker i omvärlden och att konkurrenskraften i exportindustrin understöds. Allianspartierna hänvisar till ett flertal indikatorer för svensk ekonomi inom både byggindustrin, tillverkningsindustrin, de

privata tjänstenäringarna och detaljhandeln som visar på en positiv utveckling. Indikatorer och utfall för arbetsmarknaden pekar också på att sysselsättningen fortsätter att öka. Anställningsplanerna och antalet nyanmälda lediga platser ligger på en hög nivå.

På samma gång anser allianspartierna att regeringens åtgärder verkar i motsatt riktning. Den goda utvecklingen riskerar att bromsas av regeringens förslag i vårpropositionen, i kombination med de skattepolitiska prioriteringarna från budgetpropositionen 2015. Förslagen om att höja kostnader för att anställa både yngre och äldre riskerar att få betydande negativa effekter på sysselsättningen. Höjda inkomstskatter påverkar samtidigt motivationen att arbeta. Detta är särskilt allvarligt menar allianspartierna då skatterna kombineras med kraftigt utbyggda bidragssystem som minskar incitamentet att gå från bidragsförsörjning till förvärvsarbete.

I fråga om utgiftstakets nivåer motsätter sig allianspartierna den höjning som regeringen föreslår för perioden 2015–2019. De anser att den inte är ansvarsfull eftersom ett sådant agerande bl.a. förutsätter ett kraftigt höjt skatteuttag för att balansera utgiftsökningarna. Och eftersom skattehöjningarna riskerar att slå mot jobb och företagande riskerar de att försämra Sveriges ekonomiska utsikter. Dessutom har regeringen enligt allianspartierna överskattat den förstärkning av de offentliga finanserna som kan väntas av skattehöjningarna. Detta medför i sin tur att de utgiftsökningar som planeras blir underfinansierade över tid.

För egen del avser allianspartierna att fortsätta arbetet för att åstadkomma fler jobb. Målet är att över 5 miljoner människor ska ha ett arbete 2020. För att nå målet måste den jobbskapande politik som bedrivits sedan 2006 förvaltas och utvecklas. Allianspartierna kommer tillsammans och var för sig att fortsätta att prioritera jobbpolitiken genom att utveckla åtgärder för lägre trösklar, bättre utbildning, en bättre fungerande arbetsmarknad och arbetsförmedling samt enklare omställning.

Moderaterna tar i partimotion 2014/15:3088 av Anna Kinberg Batra och Ulf Kristersson på sig uppgiften att utveckla reformförslag så att människor och företag i en allt mer krävande omvärld kan lyckas bättre än i dag. Fler i arbete är nödvändigt för ett starkare Sverige och målsättningen är att fler unga, utrikes födda, äldre och människor med funktionsnedsättning kommer i jobb. Inte minst till det så viktiga första jobbet vill Moderaterna skapa fler och enklare vägar.

En väg att bygga vidare på är yrkesintroduktionsanställningar. Arbetsmarknadens parter är enligt partiet positiva till denna anställningsform som nu måste breddas till att även gälla långtidsarbetslösa och nyanlända.

För att minska företagens osäkerhet kring att anställa personer som stått långt ifrån arbetsmarknaden en längre tid föreslås s.k. matchningsanställningar. Den arbetssökande får en anställning hos ett rekryteringsföretag och stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Rekryteringsföretaget har arbetsgivaransvaret men ska samtidigt aktivt verka för att den arbetssökande får anställning hos annan arbetsgivare.

För att stärka drivkrafterna för arbete högre upp i åldrarna föreslår Moderaterna en sänkning av skatten för att anställa personer över 64 år.

Centerpartiet konstaterar i partimotion 2014/15:3091 av Annie Lööf m.fl. att tre faktorer är centrala för en väl fungerande arbetsmarknad. Det är efterfrågan från växande företag, utbudet av arbetskraft och en väl fungerande matchning mellan jobbsökare och jobbskapare som utgör den grund på vilken partiet vill bygga ett samhälle som låter människor, regioner och företag växa. Sverige måste sträva mot ett näringslivsklimat i världsklass. Alla former av reglering av arbetsmarknaden måste vägas mot risken att Sverige förlorar i entreprenörskap och företagande.

Centerpartiet avvisar regeringens skattehöjningar som man menar är ineffektiva. I motsats till regeringen vill partiet förstärka RUT-avdraget. Att satsa på RUT-sektorn ger många arbetslösa en chans att komma tillbaka, och Centerpartiet föreslår att fler branscher ska ges bättre förutsättningar att skapa nya företag som i sin tur kan skapa nya jobb.

Centerpartiet vill också satsa på möjligheten att lära på jobbet, både för de som tar sitt första steg in på arbetsmarknaden och för de som länge varit utanför. Reformen med yrkesintroduktionsanställningar måste breddas så att den även inkluderar andra grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden, i första hand långtidsarbetslösa och nyanlända. Viktigt är också att även företag utan kollektivavtal kan komma i fråga när det gäller denna anställningsform.

När det gäller såväl trygghet som möjligheterna till flexibilitet på arbetsmarknaden anser Centerpartiet att flera åtgärder måste vidtas för att systemet ska bli mer rättvist. Särskilt med tanke på de grupper som missgynnas med dagens arbetsrättsliga regler, unga och nyanlända, bör kompetens och inte anställningstid kunna gälla som grund för turordningsreglerna. På samma gång måste arbetslöshetsförsäkringen, för att den verkligen ska kunna fungera som en omställningsförsäkring, förstärkas genom att ersättningen höjs under de första månaderna.

När det gäller Arbetsförmedlingens roll menar Centerpartiet att särskilt arbetsförmedlingsverksamheten fungerar dåligt. För att finansiera alternativa förmedlingsaktörer föreslår Centerpartiet att en jobbfixarpeng införs. Tanken är att jobbfixarpengen följer med den arbetssökande så att denna kan välja önskad förmedlare.

Folkpartiet anför i partimotion 2014/15:3087 av Jan Björklund m.fl. att globaliseringen medför att svenska företag verkar i en miljö med allt tydligare global konkurrens. Detta är en utmaning bl.a. därför att nya segment av arbetsmarknaden påverkas och riskerar neddragningar. En utmaning för politiken på området är också det utanförskap som följer med att det finns många unga utan fullständig utbildning, personer med funktionsnedsättning och utrikes födda som står långt ifrån arbetsmarknaden. Enligt Folkpartiet innebär den politik som regeringen aviserar att sysselsättningsuppgången dämpas och arbetskraftsutbudet trycks tillbaka.

Folkpartiet anser att den svenska arbetsmarknaden behöver bli mer flexibel. I fråga om arbetsrätten vill partiet att turordningsreglerna moderniseras för

ökad rörlighet och trygghet. Utgångspunkten är att kompetens ersätter anställningstid som grund för turordning vid uppsägning.

Vidare vill partiet införa en ny tidsbegränsad anställningsform, lärlingsanställningar, som ska kunna påbörjas under hela arbetslivet. Tanken är att kombinera en lägre lön med praktiska utbildningsmoment som i normalfallet övergår till en fast anställning.

För att motverka en hög arbetslöshet i tider av låg efterfrågan på arbetskraft menar Folkpartiet att det behövs en högre grad av grad av löneflexibilitet. Det är avgörande att anställningskostnaden i yrken med lägre förkunskapskrav inte ökar. Arbetsmarknadens parter har här ett huvudansvar men Folkpartiet kommer i regeringsställning att verka för reformer som kan underlätta att avtal som inte pressar upp lögstälönerna.

I tider där arbetslöshet är en reell risk för alla är det allvarligt att alltför få är medlemmar i en arbetslöshetskassa som kan ge trygghet under en omställningsprocess. Därför förespråkar partiet en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. På sikt vill man även höja nivån på taket i ersättningen. Partiet gör den sammantagna bedömningen att den offentligfinansiella effekten av de reformer som föreslås fram till 2018 är försumbar.

Kristdemokraterna anser i partimotion 2014/15:3092 av Emma Henriksson m.fl. att regeringens relativa arbetslöshetsmål inte är särskilt konstruktivt och inte heller ett relevant mått för utvecklingen på arbetsmarknaden. Även om sysselsättningen bara har ökat med några få personer fram till 2020 samtidigt som 200 000 människor har tryckts ut från arbetskraften så har målet om lägst arbetslöshet i EU med största sannolikhet uppnåtts.

Regeringens förslag till reformer på området förstärker enligt partiet denna förfelade inriktning. Förslagen om ökade ersättning till de som står utanför arbetsmarknaden, försämrade möjligheter att ta sig från sjukskrivning till arbete, ökade kostnader för att anställa såväl äldre som yngre medarbetare är enligt partiet reformer som direkt hotar att minska arbetsmarknadsdeltagandet.

Kristdemokraterna vill öka arbetskraftsdeltagandet och steg för steg hjälpa människor att komma närmare arbetsmarknaden. Särskilt de som står längst ifrån arbetsmarknaden behöver stöd. Partiet föreslår s.k. matchningsanställning, vilket innebär att den arbetssökande får en anställning hos ett av staten upphandlat rekryteringsföretag och stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling.

För att det ska löna sig att gå från utanförskap till arbete vill Kristdemokraterna utveckla och förstärka jobbskatteavdraget. För att ytterligare sänka trösklarna för de som långt ifrån arbetsmarknaden föreslår partiet ett s.k. nystartsavdrag – ett förstärkt jobbskatteavdrag för den som går från långtidsarbetslöshet till arbete. För varje månad efter ett års arbetslöshet får den enskilde två månaders förstärkt jobbskatteavdrag när denna börjar arbeta. Det förstärkta jobbskatteavdraget ges i maximalt två år.

I motsats till regeringen vill partiet även förstärka RUT-avdraget. Att satsa på RUT-sektorn ger många arbetslösa en chans att komma tillbaka och Kristdemokraterna föreslår att fler typer av tjänster ges en lägre beskattning.

Andra tidigare genomförda reformer som kan utvecklas är lärlingsanställningar och yrkesintroduktionsanställningar.

Sverigedemokraterna anför i partimotion 2014/15:3090 av Jimmie Åkesson m.fl. att det ekonomiska läget utifrån ett BNP-perspektiv kan beskrivas i fortsatt positiva ordalag. Detta gäller dock inte arbetslösheten som riskerar stanna på oroväckande höga nivåer under hela den innevarande mandatperioden. En ljuspunkt är ändå att de äldres arbetskraftsdeltagande fortsätter att öka.

Mot denna bakgrund är det enligt partiet synnerligen oklokt att som regeringen gör föreslå en straffbeskattning av äldre som väljer att stanna kvar på arbetsmarknaden. Partiet är också kritiskt till att regeringen vill slopa nedsättningen av arbetsgivaravgiften för unga. Reformen har förvisso varit dyr och ineffektiv, varför Sverigedemokraterna i stället vill rikta sänkningen till att gälla ett slopande av den allmänna löneavgiften för företag med upp till nio anställda.

I fråga om arbetsmiljöområdet anser Sverigedemokraterna att förstärkningar bör göras över tid. För att kontrollera att arbetsmiljölagstiftningen följs behöver Arbetsmiljöverkets anslag ökas så att fler arbetsplatsbesök kan genomföras. Förslag läggs även om ett arbetsmiljöbidrag riktat till företagen för att uppmuntra till ett aktivt arbete för en bättre arbetsmiljö. För att främja forskning på området vill partiet också inrätta ett nationellt kunskapscenter för arbetsmiljö.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen anser Sverigedemokraterna att den ska vara obligatorisk och utgöra en del av socialförsäkringssystemen. Försäkringens kvalifikationsvillkor bör dock behållas.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken

Utskottet noterar att regeringen ser framtiden an med viss tillförsikt. Konjunkturläget i omvärlden ser ut att förstärkas, även om återhämtningen kommer att gå långsamt. Det finns också risk för en försämrad ekonomisk utveckling i euroområdet. Regeringen gör bedömningen att arbetslösheten kommer att minska i takt med att konjunkturåterhämtningen ökar efterfrågan på arbetskraft.

Utskottet konstaterar att regeringens analys i huvudsak sammanfaller med de bedömningar som görs av flertalet prognosinstitut. Såväl Konjunkturinstitutet som Riksbanken beskriver det som att den amerikanska konjunkturen kommer att stärkas och agera draglok för världsekonomin de närmaste åren. För Sveriges del har tillväxten varit oväntat stark det fjärde kvartalet 2014. Det är både ökad tjänsteexport och inhemsk efterfrågan, främst hushållens konsumtion och bostadsinvesteringar, som driver på tillväxten.

Utskottet instämmer i denna bedömning och noterar att indikatorer och utfall för arbetsmarknaden pekar på att sysselsättningen ökar under det första

halvåret i år. Enligt Arbetsförmedlingens senaste prognos planerar arbetsgivarna för fler anställda på både ett och två års sikt. Sysselsättningsökningen beräknas 2015 till 46 000 personer och 2016 till 59 000 personer. Ett fortsatt stort inflöde till arbetskraften motverkar dock en tydlig nedgång i arbetslösheten inom de närmaste åren.

Den positiva prognos för den svenska konjunkturen och arbetsmarknaden som görs i propositionen är givetvis något som utskottet välkomnar. Samtidigt går det inte att komma ifrån att de grundläggande problemen i svensk ekonomi består. Utskottet delar regeringens bedömning att det finansiella sparandet tydligt har underskridit målet under de senaste åren. Det finns därför enligt utskottet argument för att sparandet måste stärkas. Den fortsatt höga arbetslösheten gör det samtidigt önskvärt att finanspolitiken understödjer konjunkturåterhämtningen, t.ex. genom ökade offentliga investeringar som bidrar till att pressa ned arbetslösheten.

Särskilt för vissa grupper har långtidsarbetslösheten bitit sig fast, vilket medför att de står långt ifrån arbetsmarknaden. Och inte minst för dessa, de långtidsarbetslösa, ungdomarna, personer med funktionsnedsättning och nyanlända invandrare, gäller det att vända trenden och vidta kraftfulla åtgärder för att minska arbetslösheten. Det är också så att till följd av bl.a. globalisering och teknikutveckling står arbetsmarknaden inför omvälvande förändringar. Utskottet inser att det finns stora utmaningar på det arbetsmarknadspolitiska området.

Sammantaget innebär detta att utskottet delar regeringens bedömning att det inte är lämpligt att bedriva en kraftigt åtstramande politik under de närmaste åren. Återgången till målnivån för det offentliga sparandet bör ske i en takt som grundar sig på en samlad bedömning utifrån stabiliserings-, fördelnings- och strukturpolitiska utgångspunkter.

Under den tidigare regeringen genomfördes omfattande skattesänkningar under en längre tid. För de grupper som verkligen skulle ha behövt hjälp in på arbetsmarknaden har denna politik inte fått avsett resultat i form av fler jobb och ökad sysselsättning. Utskottet konstaterar att till följd av riksdagens beslut att hösten 2014 rösta för ett annat förslag till budget än regeringens har en offensiv arbetsmarknads- och arbetslivspolitik ännu inte på allvar kunnat bedrivas. Utskottet anser därför att det är mer än välkommet att regeringen återkommer med viktiga reformer som nu kan sjsättas. Traineejobb, utbildningskontrakt, extratjänster och en förbättrad validering av examina och kompetens är några av de insatser som enligt utskottet kan komma till rätta med ungdomsarbetslösheten och långtidsarbetslösheten och bidra till att nyanlända invandrare snabbt kommer ut på arbetsmarknaden.

Utskottet välkomnar att regeringen i sitt arbete vägleds av målet att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så mycket att Sverige 2020 har lägst arbetslöshet i EU. Utskottet noterar med tillfredsställelse att målet ska nås genom ökad sysselsättning. Det är avgörande för en god ekonomisk utveckling och utgör grunden för ett Sverige som håller ihop.

Utskottet, som ser framtiden an med tillförsikt, ställer sig bakom regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken.

Utgiftsutvecklingen för utgiftsområdena 13 och 14

När det gäller utgiftsutvecklingen för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet kan utskottet konstatera att antalet nya asylsökande förväntas förbli högt under hela prognosperioden 2015–2019. Som ett resultat av detta kommer kostnaderna för etableringsinsatser att öka. Utskottet anser att det är viktigt att Sverige tar sitt ansvar för att hjälpa människor som flyr undan krig och umbäranden. Lika viktigt är att Sverige tar väl vara på den potential som nyanlända invandrare utgör och på bästa sätt göra det lättare för dem att snabbt etablera sig i det svenska samhället och på arbetsmarknaden.

Utskottet noterar att den sysselsättningsökning som skett under senare år till stor del utgjorts av utrikes födda. Utskottet vill understryka att en fortsatt förbättrad etablering av nyanlända är grundläggande för att vi ska kunna ta till vara den resurs som de utgör på den svenska arbetsmarknaden, inte minst mot bakgrund av den demografiska utvecklingen på sikt.

När det gäller utgiftsutvecklingen för utgiftsområde 14 noterar utskottet att bl.a. höjningen av nivåerna i arbetslöshetsförsäkringen kommer att medföra ökade kostnader under hela prognosperioden 2015–2019. I reala termer har ersättningen sjunkit under lång tid, bl.a. som en konsekvens av ett antal försämringar under den tidigare regeringen, vilket innebär att försäkringen för närvarande är ett mycket dåligt skydd vid arbetslöshet. För att försäkringen ska fungera som den omställningsförsäkring den är tänkt att vara måste både taket och grundbeloppet höjas, varför utskottet välkomnar regeringens förslag. En minskning av arbetslösheten under perioden kommer på samma gång att medföra minskade utgifter för arbetslöshetsförsäkringen.

Oppositionspartiernas förslag

Utskottet kan inledningsvis konstatera att de partier som ingick i den tidigare alliansregeringen inte lägger en gemensam motion med anledning av den ekonomiska vårpropositionen. Men även om de borgerliga partierna nu delvis går olika vägar har de en fortsatt samsyn på vad som driver utvecklingen framåt som utskottet inte kan dela. Är det skattesubventioner för enskilda företag och vissa hushåll eller är det investeringar i välfärd och utbildning? Detta är den grundläggande skiljelinjen. Den tidigare regeringen talade i flera budgetpropositioner om de ganska fantastiska sysselsättningseffekter som skulle bli följderna av olika skattesänkningar. Prognoserna flyttades fram år efter år, men utfästelserna infriades aldrig. Och egentligen vet vi att lägre skatter inte ger fler jobb; forskning på området har visat att de länder i världen som har lägst skatt inte är de som också har högst sysselsättning.

Ett konkret exempel är allianspartiernas huvudnummer – nedsättningen av socialavgifterna för unga – som inte varit framgångsrikt utan ineffektivt, vilket

bl.a. beror på att alla unga och inte bara de som är i behov av stöd subventioneras. Utskottet konstaterar att Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering och Finanspolitiska rådet gör bedömningen att sysselsättningsvinsterna av de nedsatta socialavgifterna för unga är små i förhållande till kostnaderna, varför en avveckling är motiverad.

Självklart påverkar alla skatter ekonomin. Men enligt utskottet är det lika självklart att det som skatterna används till också skapar jobb och tillväxt. De som exempelvis går från att ha varit arbetslösa till att få ett traineejobb eller en extratjänst får ett meningsfullt och samhällsekonomiskt viktigt arbete, med positiva effekter på sysselsättningen och BNP som följd. Genom en ansvarsfull finansiering är det enligt utskottet således möjligt att presentera viktiga och mer effektiva reformer för att föra Sverige i en ny riktning.

När det gäller insatser för långtidsarbetslösa förefaller det huvudsakliga svaret i respektive motion från allianspartierna vara ännu mer av det som tidigare visat sig inte fungera särskilt väl. Utskottet gör bedömningen att den utveckling av fas 3 genom s.k. matchningsanställningar som nu föreslås av Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna egentligen inte har något nytt att erbjuda. En grundläggande invändning mot fas 3, som infördes av den tidigare regeringen, är dels att de insatser som erbjuds inte är kompetenshöjande och därmed inte heller leder till jobb, dels att det finns risk för att anordnare utnyttjar individer till att utföra ordinarie arbetsuppgifter.

Moderaterna och Centerpartiet vill även utöka yrkesintroduktionsstödet till att också omfatta långtidsarbetslösa och nyanlända invandrare. Yrkesintroduktionsavtal är fortfarande en relativt ny företeelse på arbetsmarknaden, och att bygga upp ett system för yrkesintroduktionsanställningar i Sverige är ett långsiktigt arbete. Att fortsätta informera om och främja användningen av yrkesintroduktionsavtal är en viktig uppgift, och utskottet är inte heller främmande för att reglerna för sådana anställningar ses över. I sammanhanget bör också påpekas att regeringens förslag om extratjänster i mycket bygger på just denna form av yrkesintroduktionsavtal.

Utskottet noterar vidare att såväl Centerpartiet som Folkpartiet föreslår förändringar av turordningsreglerna. Utskottets bedömning är emellertid att dagens turordningsregler är väl avvägda och bidrar till att skapa en balans mellan flexibilitet och trygghet. Utskottets uppfattning är att förändringar av det arbetsrättsliga regelverket måste vara väl förankrade hos arbetsmarknadens parter för att få det genomslag som önskas. Om det skulle framgå att det hos parterna finns en samsyn om att en förändring av lagstiftningen är nödvändig utgår utskottet från att regeringen noga skulle analysera detta.

När det gäller Sverigedemokraternas förslag konstaterar utskottet att partiet inte ser nyanlända invandrare som en resurs, utan mera som ett problem i meningen lågkvalificerad arbetskraft. Utskottet delar inte denna uppfattning utan menar att det är viktigt att ta vara på den potential som nyanlända invandrare utgör. Detta görs bl.a. genom att tillhandahålla verktyg så att de snabbt kan etablera sig i det svenska samhället. Utskottet tar kraftigt avstånd från den negativa syn på människor, som kommit till Sverige på flykt undan

krig och förtryck eller för att förverkliga sina drömmar, som präglar Sverigedemokraternas politik.

Sammanfattning

Enligt utskottets sammanfattande bedömning är regeringens politik den som har störst förutsättningar att möta utmaningarna på det arbetsmarknadspolitiska området. Utskottet ställer sig därmed bakom regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken och anser att förslaget i propositionen, i de delar som berör utskottets beredningsområde, bör tillstyrkas. Utskottet avvisar oppositionspartiernas förslag och anser att dessa förslag i motsvarande delar bör avstyrkas.

Stockholm den 26 maj 2015

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Raimo Pärssinen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Raimo Pärssinen (S), Elisabeth Svantesson (M), Annelie Karlsson (S), Katarina Brännström (M), Sven-Olof Sällström (SD), Hanif Bali (M), Patrik Björck (S), Annika Carlsson (C), Marco Venegas (MP), Christian Holm (M), Eva-Lena Jansson (S), Paula Bieler (SD), Fredrik Malm (FP), Ali Esbati (V), Désirée Pethrus (KD), Magnus Manhammar (S) och Serkan Köse (S).

Avvikande meningar

1. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (M)

Elisabeth Svantesson (M), Katarina Brännström (M), Hanif Bali (M) och Christian Holm (M) anför:

Moderaternas politik utgår från att Sverige ska ta till vara varje människas förmåga att växa av egen kraft. Så kan vi bygga ett starkare Sverige där alla som vill och kan bidrar till vårt gemensamma välbefinnande. Men detta kräver svar på de långsiktiga utmaningar som Sverige står inför. Vår konkurrenskraft utmanas när andra länder utvecklas allt snabbare. Ett nytt och djupare utanförskap växer fram som främst koncentreras till unga och utrikes födda. Valfärden måste hantera en åldrande befolkning och ojämlik vård samt förbättra resultaten i skolan. Moderaternas uppgift de kommande åren är att utveckla reformförslag så att människor och företag i en alltmer krävande omvärld kan lyckas bättre än i dag. Fler i arbete och växande företag är helt avgörande för att kunna säkerställa mer kunskap i skolan, högre kvalitet i valfärden och ett starkare Sverige.

Försiktigt positiva signaler i den globala konjunkturen samt en fortsatt inhemsk efterfrågan leder till en fortsatt relativt god ökning av sysselsättningen. Sysselsättningsgraden är högst i EU, och bedömare som Konjunkturinstitutet och Arbetsförmedlingen förväntar sig en fortsatt sysselsättningsökning framöver. Denna utveckling, och den försiktiga konjunkturåterhämtning vi ser, riskerar dock att bromsas av regeringens politik. Regeringens förslag i vårpropositionen, i kombination med de skattepolitiska prioriteringarna från budgetpropositionen 2015, innebär höjda skatter på totalt 34 miljarder kronor 2016. Cirka 80 procent av dessa slår direkt mot jobb och företagande. De satsningar regeringen gör på näringspolitik uppgår till endast 2 procent av de skattehöjningar som drabbar jobb och företagande.

Regeringen vill göra det dyrare att anställa både yngre och äldre samtidigt som de inkomstskattehöjningar som aviserades i budgetpropositionen för 2015 riskerar att drabba över 1 miljon löntagare. Sveriges marginalskatter är, trots de skattereformer som Alliansen gjort, fortfarande bland de högsta i västvärlden. Trots det föreslog regeringen i höstens budgetproposition att marginalskatterna ska höjas ytterligare, genom att jobbskatteavdraget trappas av och skiktgränsen för statlig inkomstskatt räknas upp långsammare än tidigare. Också en löneskatt för dem över 65 som jobbar föreslogs, trots det stora samhällsekonomiska behovet av att förlänga yrkeslivet. I vårändringsbudgeten lämnas förslag om att fördubbla arbetsgivaravgiften för unga. De övriga skattehöjningarna riskerar att återkomma i 2016 års budgetproposition. Förslagen på höjda kostnader på arbete riskerar sammantaget att

få betydande negativa effekter på sysselsättningen. Höjda skatter påverkar motivationen att arbeta.

Detta är särskilt allvarligt då skatterna kombineras med kraftigt utbyggda bidragssystem som minskar incitamentet att gå från bidragsförsörjning till förvärvsarbete. Vi ser i regeringens prognoser hur arbetskraftsdeltagandet de kommande åren har en negativ trend. Höjda arbetsgivaravgifter för unga minskar företagares vilja att anställa dem som har mindre erfarenhet och slår framför allt mot ingångsjobb för ungdomar i tjänstesektorn. Regeringen föreslår också att skattereduktionen för RUT- och ROT-tjänster begränsas, sektorer som är särskilt viktiga för grupper som annars befinner sig långt i från arbetsmarknaden. Dessa åtgärder stramar åt den inhemska efterfrågan samtidigt som de försämrar förutsättningarna för de arbetsgivare som anställer och vill anställa. I ett läge då fler reformer behövs för att stärka sysselsättningen och minska utanförskapet går regeringen åt motsatt håll och försvårar och fördröjer jobbskapande.

Ett flertal prognosinstitut gör också bedömningen att regeringens reformer riskerar att minska sysselsättningen på sikt. Ekonomistyrningsverket anser att förslaget om att återinföra den särskilda löneskatten för personer över 65 år minskar efterfrågan på äldre arbetskraft. Den kanske tyngsta kritiken kommer från Finanspolitiska rådet som menar att de åtgärder som regeringen hittills har presenterat sannolikt inte kommer att ha mer än ganska små effekter på arbetslösheten. Dessutom, menar Finanspolitiska rådet, föreslår regeringen åtgärder som kan bedömas verka i motsatt riktning och höja arbetslösheten. Gängse beräkningsmetoder pekar på att den slopade sänkningen av socialavgifterna för unga och de höjda ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen kan förväntas minska sysselsättningen med i storleksordningen drygt 30 000 personer. Regeringen har dessutom inte redovisat någon analys av sysselsättningseffekterna av att höja ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen. I budgetpropositionen för 2015 fanns det inte heller någon sådan analys av andra förslag med uppenbara effekter på sysselsättningen, t.ex. nedtrappningen av jobbskatteavdraget. Avslutningsvis noterar Finanspolitiska rådet att den tidigare alliansregeringen redovisade sådana beräkningar.

Moderaterna står för en politik som sätter jobben först. Vår politik handlar om att ta till vara varje människas förmåga att växa av egen kraft. Vi vill att människor ska få ett arbete, en lön, arbetskamrater och en chans att forma sina egna liv. Moderaternas och Alliansens reformer i regeringsställning möjliggjorde över 300 000 fler i arbete och att det breda utanförskapet som tidigare karaktäriserat den svenska arbetsmarknaden bröts. Sverige har i dag högst sysselsättningsgrad och högst arbetskraftsdeltagande i hela EU. Vi ligger i topp när det gäller hur stor andel kvinnor som jobbar. Men vi tror att Sverige kan mer.

Vårt mål är över 5 miljoner sysselsatta till 2020. Det ska vi uppnå genom att skapa fler vägar in till det första jobbet, genom fler jobb i växande företag och genom bättre förutsättningar för omställning och ett längre arbetsliv. På samma gång har utmaningarna förändrats över tid och kräver därför nya svar.

Nyanlända invandrare och långtidsarbetslösa är, tillsammans med unga med låg utbildningsnivå, grupper som har särskilt svårt att ta sig in på arbetsmarknaden i dag. En väg att bygga vidare på är yrkesintroduktionsanställningar. Efter samtal mellan alliansregeringen och arbetsmarknadens parter skapades yrkesintroduktionsanställningar för ungdomar för att sänka trösklarna för arbetsgivare att anställa unga med mindre erfarenhet. Anställningarna kombinerar arbete, utbildning och handledning. Det handlar om att lära sig jobbet på jobbet. Parterna är positiva till yrkesintroduktionsanställningarna. Det vill vi bygga vidare på. Fler grupper behöver en första väg in på arbetsmarknaden.

För att ytterligare bredda vägarna in på arbetsmarknaden behöver vi hitta fler sätt att minska företagets osäkerhet kring att anställa personer som stått långt från arbetsmarknaden en längre tid. De kan också ha behov av stöd när de ska anställa personer som behöver handledning och introduktion. Vi vill därför också införa s.k. matchningsanställningar, som hjälper både arbetsökande och arbetsgivare att matcha behov och kompetens till en låg risk och med ett väl utbyggt stöd. Den arbetssökande får en anställning hos ett rekryteringsföretag och stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Rekryteringsföretaget har arbetsgivaransvaret men ska samtidigt aktivt verka för att den arbetssökande får anställning hos en annan arbetsgivare.

Vi ställer oss bakom Moderaternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Vi anser därför att partimotion 2014/15:3088 av Anna Kinberg Batra och Ulf Kristersson yrkande 1 i denna del bör tillstyrkas. Vi avvisar regeringens förslag och anser att detta, i motsvarande delar, bör avstyrkas. Övriga partiets förslag bör avstyrkas.

2. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) och Paula Bieler (SD) anför:

Det övergripande syftet med förslagen i Sverigedemokraternas motion med anledning av regeringens vårproposition är att stärka den svenska industrin. Om Sverige ska fortsätta att vara en avancerad kunskapsekonomi och en stark industrination måste politiker vara beredda att omvärdera gamla sanningar och förhålla oss till den globala värld som vi – på gott och på ont – lever i i dag. Vi måste på samma gång vara principiella, pragmatiska och förnuftiga.

För varje industrijobb som skapas uppstår ytterligare arbetstillfällen inom den industrinära tjänstesektorn. Och omvänt, för varje industrijobb vi förlorar på grund av lägre konkurrenskraft mister vi även tjänsterelaterad sysselsättning. Den svenska industrin sysselsätter direkt 650 000 individer och ytterligare 350 000 individer inom den industrirelaterade tjänstesektorn. Inom tjänstesektorn får många som tidigare varit arbetslösa sitt första jobb. Det innebär att industrin och industrins fortlevnad i hög grad underlättar ett slags socioekonomisk integration i och med att de som står långt från

arbetsmarknaden får bättre möjligheter att faktiskt komma in på arbetsmarknaden. När andra partier diskuterar integrationspolitik är det nästan alltid i termer av särlösningar för vissa individer beroende av etnisk härkomst. Sverigedemokraterna tror att det bästa är att åstadkomma en väl fungerande arbetsmarknad som premierar kompetens och hårt arbete utan diskriminering åt det ena eller andra hållet.

Den svenska ekonomin väntas fortsätta sin återhämtning. Till de positiva tecknen hör att den svenska exporten väntas fortsätta öka med omkring 5 procent för 2015 respektive 2016. Trots den överlag positiva utvecklingen beräknas dock arbetslöshet stanna på oroväckande höga nivåer. I detta läge gör regeringen utspel om en näringspolitisk offensiv för att hjälpa svenskt företagande samtidigt som man höjer skatten på kärnkraft med ungefär lika mycket. Detta kommer inte att hjälpa den svenska industrin, men är en typisk socialdemokratisk politik där man tar med den ena handen och ger med den andra. Vidare vill regeringen slopa den s.k. ungdomsrabatten. Reformen har förvisso varit ineffektiv och dyr, men i Sverigedemokraternas alternativ väljer vi att rikta om sänkningen av arbetsgivaravgifterna till småföretagen genom ett slopande av den allmänna löneavgiften för företag med upp till nio anställda. I regeringens alternativ får företagen enbart en kraftig skattepålaga utan att få något tillbaka. I kombination med slopad läx-RUT, försämrade villkor för RUT- och ROT-avdrag och kraftigt höjd bensinskatt är det tydligt att man slagit in på en tillväxtfientlig linje, vilket ligger helt i linje med regeringens juniora koalitionspartner som öppet vill bekämpa tillväxten. Sverige har en åldrande befolkning vilket innebär att vi behöver arbeta längre. Regeringens lösning är att höja löneskatten för äldre, vilket är en ren straffbeskattning för den som vill stanna kvar på arbetsmarknaden. Vi säger helt och hållet nej till denna jobbförstörande skattehöjning.

För den fortsatta mandatperioden har Sverigedemokraterna viktiga och konkreta förslag med sikte på bl.a. arbetsmarknaden och arbetsmiljön. Sverigedemokraterna lägger stor vikt vid att utveckla arbetsmiljöpolitiken. Det som utmärker god arbetsmiljö är att det gynnar alla parter. Det gynnar individen som slipper besvär som förslitningar och stressrelaterade sjukdomar, det gynnar företaget som får friskare anställda och därigenom kan producera mer och det gynnar samhället genom att hålla sjukskrivnings- och rehabiliteringskostnaderna nere. Tyvärr befinner sig Sverige i en situation då både de stressrelaterade och fysiska arbetsskadorna ökar, något vi tillsammans måste ändra på.

Arbetsmiljön regleras av en mängd olika författningar. Att dessa följs kontrolleras främst av Arbetsmiljöverket, som har en ytterst viktig roll. När Alliansen tillträdde som regering 2006 bantades Arbetsmiljöverkets anslag avsevärt, med bl.a. färre arbetsplatsbesök som följd. En viktig förutsättning för ändamålsenliga kontroller är just att de sker på plats hos företagen. På senare år har anslagen till verket återigen börjat höjas men ligger i reala termer fortfarande långt under den nivå som rådde före 2006. Av den anledningen vill Sverigedemokraterna höja nivån på anslaget.

De vanligaste orsakerna till sjukskrivning inom industrin är belastningsbesvär. Genom att man arbetar proaktivt ökar förutsättningarna för att den anställda ska må bra och därigenom kan producera mer. Således är arbetsmiljön både en hälsofråga och en lönsamhetsfråga. Särskilt viktigt för arbetsmiljön inom industrisektorn är att företag tar hänsyn till ergonomi i sin verksamhet. För att försöka komma till rätta med arbetsrelaterade besvär måste vi göra företagen mer benägna att aktivt arbeta för en bättre arbetsmiljö. Därför vill vi inrätta ett arbetsmiljöbidrag motsvarande 1 000 kronor per tre anställda. Vår förhoppning är att detta ska uppmuntra till investeringar i personalens hälsa, vilket ur samhällets synvinkel är en långsiktig investering för minskade sjukvårds- och rehabiliteringskostnader.

Problematiken kring arbetsrelaterade skador och sjukdomar handlar inte bara om bestämmelser och åtgärder. Det måste också vara rätt åtgärder. I september 2008 bildades, efter den borgerliga regeringens initiativ, Arbetsmarknadspolitiska kunskapsrådet. Enligt en av rådets utredningar skulle Sverige gynnas av ett nationellt kunskapscenter för arbetsmiljö. År 2012 sände fackliga organisationer tillsammans med flera tunga aktörer inom Sveriges industri även ett brev till dåvarande den arbetsmarknadsministern Hillevi Engström med önskemål som liknade åtgärder som föreslogs av Arbetsmarknadspolitiska kunskapsrådet. När Arbetslivsinstitutet lades ner 2006 uppstod enligt vår mening ett glapp vad gäller forskningen kring arbetsmiljö och dess effekter. Mot bakgrund av detta vill vi inrätta ett nationellt kunskapscenter för arbetsmiljö.

Arbetslöshet kan drabba den enskilde när som helst oavsett när man blev anställd och oavsett vilken position man har. Den globala konkurrensen kan vara stenhård, och när detta händer är det viktigt att det finns en trygg omställningsförsäkring. Enligt Sverigedemokraterna ska denna försäkring vara obligatorisk i bemärkelsen att den ska finansieras gemensamt av skattebetalarna på samma sätt som vi finansierar exempelvis sjukförsäkringen. Det innebär i förlängningen att arbetslöshetsförsäkringen ska omfatta alla som kvalificerar sig för den, att den ska vara avgiftsfri, att den ska administreras från en gemensam kassa, att den ska vara likvärdig oavsett vilken bransch eller vilken region man tillhör och att taket ska höjas mycket kraftigt i kombination med en mycket tydligare nedtrappning över tid. Den som tillfälligtvis blir av med sitt jobb ska kunna fokusera på att söka ett nytt jobb, inte på att behöva sälja sitt hus eller sin bil. Den som blir av med sitt jobb ska heller inte under en inledande period om 100 dagar tvingas söka jobb utanför sitt geografiska närområde eller sitt kompetensområde. Först efter 100 dagar ska detta ytterligare krav träda in. Denna utgångspunkt borgar för en bättre matchning på arbetsmarknaden.

Vi ställer oss bakom Sverigedemokraternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Vi anser därför att partimotion 2014/15:3090 av Jimmie Åkesson m.fl. yrkande 1 i denna del bör tillstyrkas. Vi avvisar regeringens förslag och anser att detta, i motsvarande delar, bör avstyrkas. Övriga partiers förslag bör avstyrkas.

3. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (C)

Annika Qarlssoon (C) anför:

Centerpartiet anser att Sverige behöver en fördjupad jobblinje. Alliansens arbetslinje har ökat utbudet av arbetskraft och drivkrafterna att arbeta. Nya och starkare incitament har bidragit till att hundratusentals svenskar har fått arbete trots krisen. Men arbetslinjen behöver kompletteras med en fördjupad jobblinje. Jobb skapas främst i små och växande företag. Därför är det viktigt att jobbskaparnas förutsättningar förbättras. Kostnaderna för att anställa måste minskas, regelkrånglet lättas och möjligheten att attrahera kapital och nyckelkompetens förstärkas.

Försiktigt positiva signaler i den globala konjunkturen samt en fortsatt inhemsk efterfrågan leder till en fortsatt relativt god ökning av sysselsättningen. Sysselsättningsgraden är högst i EU, och bedömare som Konjunkturinstitutet och Arbetsförmedlingen förväntar sig en fortsatt sysselsättningsökning framöver. Denna utveckling, och den försiktiga konjunkturåterhämtning vi ser, riskerar dock att bromsas av regeringens politik. Regeringens förslag i vårpropositionen, i kombination med de skattepolitiska prioriteringarna från budgetpropositionen 2015, innebär höjda skatter på totalt 34 miljarder kronor 2016. Cirka 80 procent av dessa slår direkt mot jobb och företagande. De satsningar regeringen gör på näringspolitik uppgår till endast 2 procent av de skattehöjningar som drabbar jobb och företagande.

Regeringen vill göra det dyrare att anställa både yngre och äldre samtidigt som de inkomstskattehöjningar som aviserades i budgetpropositionen för 2015 riskerar att drabba över 1 miljon löntagare. Sveriges marginalskatter är, trots de skattereformer som Alliansen gjort, fortfarande bland de högsta i västvärlden. Trots det föreslog regeringen i höstens budgetproposition att marginalskatterna ska höjas ytterligare, genom att jobbskatteavdraget trappas av och skiktgränsen för statlig inkomstskatt räknas upp långsammare än tidigare. Också en löneskatt för dem över 65 som jobbar föreslogs, trots det stora samhällsekonomiska behovet av att förlänga yrkeslivet. I vårändringsbudgeten lämnas förslag om att fördubbla arbetsgivaravgiften för unga. De övriga skattehöjningarna riskerar att återkomma i 2016 års budgetproposition. Förslagen på höjda kostnader på arbete riskerar sammantaget att få betydande negativa effekter på sysselsättningen. Höjda skatter påverkar motivationen att arbeta.

Detta är särskilt allvarligt då skatterna kombineras med kraftigt utbyggda bidragssystem som minskar incitamentet att gå från bidragsförsörjning till förvärvsarbete. Vi ser i regeringens prognoser hur arbetskraftsdeltagandet de kommande åren har en negativ trend. Höjda arbetsgivaravgifter för unga minskar företagares vilja att anställa dem som har mindre erfarenhet och slår framför allt mot ingångsjobb för ungdomar i tjänstesektorn. Regeringen

föreslår också att skattereduktionen för RUT- och ROT-tjänster begränsas, sektorer som är särskilt viktiga för grupper som annars befinner sig långt i från arbetsmarknaden. Dessa åtgärder stramar åt den inhemska efterfrågan samtidigt som de försämrar förutsättningarna för de arbetsgivare som anställer och vill anställa. I ett läge då fler reformer behövs för att stärka sysselsättningen och minska utanförskapet går regeringen åt motsatt håll och försvårar och fördyrar jobbskapande.

Ett flertal prognosinstitut gör också bedömningen att regeringens reformer riskerar att minska sysselsättningen på sikt. Ekonomistyrningsverket anser att förslaget om att återinföra den särskilda löneskatten för personer över 65 år minskar efterfrågan på äldre arbetskraft. Den kanske tyngsta kritiken kommer från Finanspolitiska rådet som menar att de åtgärder som regeringen hittills har presenterat sannolikt inte kommer att ha mer än ganska små effekter på arbetslösheten. Dessutom, menar Finanspolitiska rådet, föreslår regeringen åtgärder som kan bedömas verka i motsatt riktning och höja arbetslösheten. Gängse beräkningsmetoder pekar på att den slopade sänkningen av socialavgifterna för unga och de höjda ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen kan förväntas minska sysselsättningen med i storleksordningen drygt 30 000 personer. Regeringen har dessutom inte redovisat någon analys av sysselsättningseffekterna av att höja ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen. I budgetpropositionen för 2015 fanns det inte heller någon sådan analys av andra förslag med uppenbara effekter på sysselsättningen, t.ex. nedtrappningen av jobbskatteavdraget. Avslutningsvis noterar Finanspolitiska rådet att den tidigare alliansregeringen redovisade sådana beräkningar.

För att få en väl fungerande arbetsmarknad är tre faktorer centrala. Det är efterfrågan från växande företag, utbudet av arbetskraft och en välfungerande matchning mellan jobbsökare och jobbskapare. Det är på denna grund Centerpartiet vill bygga ett samhälle som låter människor, regioner och företag växa.

Centerpartiet vill att det ska vara billigare att anställa unga. Vi var därför med och halverade arbetsgivaravgiften för unga i ett första steg. Men vi ville gå längre och förstärka reformen. Centerpartiet var därför drivande i att nedsättningen nu har förstärkts ytterligare för de som är under 23 år, medan den tas bort för de som fyllt 25 år. På så vis är nedsättningen störst för de som behöver den mest. I motsats till regeringen vill vi behålla den lägre arbetsgivaravgiften för de yngsta, så att fler av dem kan få ett jobb.

Centerpartiet vill satsa på möjligheten att lära på jobbet, både för de som tar sitt första steg in på arbetsmarknaden och för de som länge varit utanför. Reformen med yrkesintroduktionsanställningar måste breddas så att den även inkluderar andra grupper som står långt från arbetsmarknaden, i första hand långtidsarbetslösa och nyanlända invandrare. Viktigt är också att även företag utan kollektivavtal kan komma i fråga när det gäller denna anställningsform.

Nästan 400 000 personer som är öppet arbetslösa eller i ett arbetsmarknadspolitiskt program är idag inskrivna hos Arbetsförmedlingen. En dåligt

fungerande arbetsförmedling är således inte bara ett samhälleligt slöseri, utan också ett svek mot dessa personer. För att finansiera alternativa förmedlingsaktörer föreslår Centerpartiet att en jobbfixarpeng införs. Tanken är att jobbfixarpengen följer med den arbetssökande så att denna kan välja önskad förmedlare.

När det särskilt gäller de långtidsarbetslösa är det så att många företag känner sig osäkra på hur en person som varit borta från arbetsmarknaden länge ska passa in på arbetsplatsen. För att råda bot på detta föreslår Centerpartiet att den jobbsökande anställs hos en matchningsaktör som tar på sig arbetsgivaransvaret. Den jobbsökande arbetar sedan hos kundföretag, som inledningsvis inte behöver ta på sig den risk som arbetsgivaransvaret innebär men som betalar avtalsenlig lön. Matchningsaktörer kan exempelvis vara fackliga eller ideella organisationer, men även bemanningsföretag.

När det gäller såväl trygghet som möjligheterna till flexibilitet på arbetsmarknaden anser Centerpartiet att flera åtgärder måste vidtas för att systemet ska bli mer rättvist. Särskilt med tanke på de grupper som missgynnas med dagens arbetsrättsliga regler, unga och nyanlända invandrare, bör kompetens och inte anställningstid kunna gälla som grund för turordningsreglerna. På samma gång måste arbetslöshetsförsäkringen, för att den verkligen ska kunna fungera som en omställningsförsäkring, förstärkas genom att ersättningen höjs under de första månaderna.

Jag ställer mig bakom Centerpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Jag anser därför att partimotion 2014/15:3091 av Annie Lööf m.fl. yrkande 1 i denna del bör tillstyrkas. Jag avvisar regeringens förslag och anser att detta, i motsvarande delar, bör avstyrkas. Övriga partiets förslag bör avstyrkas.

4. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (FP)

Fredrik Malm (FP) anför:

Folkpartiet är övertygat om att fortsatt höga ambitioner för välfärden i Sverige kräver socialliberala reformer för en mer dynamisk ekonomi, en mer flexibel arbetsmarknad och ett mer gynnsamt klimat för entreprenörer och företagare. Den ekonomiska politik som presenteras i regeringens vårproposition går här i fel riktning. Utan reformer för fler jobb kommer Sverige långsiktigt att tappa i sammanhållning och förmåga att finansiera våra gemensamma åtaganden.

Försiktigt positiva signaler i den globala konjunkturen samt en fortsatt inhemsk efterfrågan leder till en fortsatt relativt god ökning av sysselsättningen. Sysselsättningsgraden är högst i EU, och bedömare som Konjunkturinstitutet och Arbetsförmedlingen förväntar sig en fortsatt sysselsättningsökning framöver. Denna utveckling, och den försiktiga konjunkturåterhämtning vi ser, riskerar dock att bromsas av regeringens politik. Regeringens förslag i vårpropositionen, i kombination med de skattepolitiska prioriteringarna från budgetpropositionen 2015, innebär höjda

skatter på totalt 34 miljarder kronor 2016. Cirka 80 procent av dessa slår direkt mot jobb och företagande. De satsningar regeringen gör på näringspolitik uppgår till endast 2 procent av de skattehöjningar som drabbar jobb och företagande.

Regeringen vill göra det dyrare att anställa både yngre och äldre samtidigt som de inkomstskattehöjningar som aviserades i budgetpropositionen för 2015 riskerar att drabba över 1 miljon löntagare. Sveriges marginalskatter är, trots de skattereformer som Alliansen gjort, fortfarande bland de högsta i västvärlden. Trots det föreslog regeringen i höstens budgetproposition att marginalskatterna ska höjas ytterligare, genom att jobbskatteavdraget trappas av och skiktgränsen för statlig inkomstskatt räknas upp långsammare än tidigare. Också en löneskatt för dem över 65 som jobbar föreslogs, trots det stora samhällsekonomiska behovet av att förlänga yrkeslivet. I vårändringsbudgeten lämnas förslag om att fördubbla arbetsgivaravgiften för unga. De övriga skattehöjningarna riskerar att återkomma i 2016 års budgetproposition. Förslagen på höjda kostnader på arbete riskerar sammantaget att få betydande negativa effekter på sysselsättningen. Höjda skatter påverkar motivationen att arbeta.

Detta är särskilt allvarligt då skatterna kombineras med kraftigt utbyggda bidragssystem som minskar incitamentet att gå från bidragsförsörjning till förvärvsarbete. Vi ser i regeringens prognoser hur arbetskraftsdeltagandet de kommande åren har en negativ trend. Höjda arbetsgivaravgifter för unga minskar företagares vilja att anställa dem som har mindre erfarenhet och slår framför allt mot ingångsjobb för ungdomar i tjänstesektorn. Regeringen föreslår också att skattereduktionen för RUT- och ROT-tjänster begränsas, sektorer som är särskilt viktiga för grupper som annars befinner sig långt i från arbetsmarknaden. Dessa åtgärder stramar åt den inhemska efterfrågan samtidigt som de försämrar förutsättningarna för de arbetsgivare som anställer och vill anställa. I ett läge då fler reformer behövs för att stärka sysselsättningen och minska utanförskapet går regeringen åt motsatt håll och försvårar och fördyrar jobbskapande.

Ett flertal prognosinstitut gör också bedömningen att regeringens reformer riskerar att minska sysselsättningen på sikt. Ekonomistyrningsverket anser att förslaget om att återinföra den särskilda löneskatten för personer över 65 år minskar efterfrågan på äldre arbetskraft. Den kanske tyngsta kritiken kommer från Finanspolitiska rådet som menar att de åtgärder som regeringen hittills har presenterat sannolikt inte kommer att ha mer än ganska små effekter på arbetslösheten. Dessutom, menar Finanspolitiska rådet, föreslår regeringen åtgärder som kan bedömas verka i motsatt riktning och höja arbetslösheten. Gängse beräkningsmetoder pekar på att den slopade sänkningen av socialavgifterna för unga och de höjda ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen kan förväntas minska sysselsättningen med i storleksordningen drygt 30 000 personer. Regeringen har dessutom inte redovisat någon analys av sysselsättningseffekterna av att höja ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen. I budgetpropositionen för 2015 fanns det inte heller

någon sådan analys av andra förslag med uppenbara effekter på sysselsättningen, t.ex. nedtrappningen av jobbskatteavdraget. Avslutningsvis noterar Finanspolitiska rådet att den tidigare alliansregeringen redovisade sådana beräkningar.

Folkpartiets inriktning är att den svenska arbetsmarknaden behöver mer av flexibilitet. Låg grad av löneflexibilitet riskerar att bidra till högre arbetslöshet än nödvändigt under perioder av låg efterfrågan, och relativt höga lägstalöner stänger dörren för breda grupper som under en kortare eller längre period av sitt arbetsliv har en lägre produktivitet. Samtidigt vill Folkpartiet öka tryggheten i omställning genom en starkare arbetslöshetsförsäkring. Som enskilda åtgärder innebär sannolikt en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring och ett högre tak en något dämpad sysselsättning. Därför bör en reformering av arbetslöshetsförsäkringen genomföras samtidigt med reformer som ökar sysselsättningen.

Sverige behöver en förändrad arbetsrätt, där turordningsreglerna moderniseras för ökad rörlighet och trygghet. Folkpartiets utgångspunkt är att det bör ske genom att kompetens ersätter anställningstid som grund för turordning vid uppsägning, men vi är beredda att tillsammans med andra partier i Alliansen överväga andra vägar framåt. Om Alliansen, när alla partier nu genomlyser sin egen politik, kan landa i en ny gemensam ståndpunkt är vi beredda att i opposition försöka genomdriva en ändrad lagstiftning.

Sverige behöver en ny anställningsform: lärlingsanställningen. Under Alliansen infördes den gymnasiala lärlingsanställningen, men det är inte tillräckligt. I stället vill vi titta på möjligheten att ha lärlingsanställningar genom hela yrkeslivet. Denna lärlingsanställningsform ska vara tidsbegränsad, kombinera en lägre lön med praktiska utbildningsmoment och i normalfallet övergå till en fast anställning.

Sverige behöver både ökad lönespridning och ökad sammanhållning. För vi ska kunna trycka tillbaka arbetslösheten är det centralt att anställningskostnaden i yrken med lägre förkunskapskrav inte ökar. Här har parterna ett avgörande ansvar, men politiken kan och ska bidra. I regeringsställning kommer vi att bjuda in till trepartssamtal för att undersöka om det finns politiska åtgärder som kan underlätta för parterna att sluta avtal som inte pressar upp lägstalöner.

Sverige behöver en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. I tider med allt större krav på omställning och där arbetslöshet är en reell risk för alla är det ett misslyckande att alltför få är medlemmar i en a-kassa. Folkpartiet vill därför göra arbetslöshetsförsäkringen obligatorisk.

Jag ställer mig bakom Folkpartiets förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Jag anser därför att partimotion 2014/15:3087 av Jan Björklund m.fl. yrkande 1 i denna del bör tillstyrkas. Jag avvisar regeringens förslag och anser att detta, i motsvarande delar, bör avstyrkas. Övriga partiets förslag bör avstyrkas.

5. Riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (KD)

Désirée Pethrus (KD) anför:

Arbetslinjen är fortfarande en bärande princip i Kristdemokraternas ekonomiska politik. Att ha ett arbete att gå till skapar både tillhörighet, gemenskap och trygghet. Den sociala dimensionen av arbetet glöms alltför ofta bort och arbetslöshet reduceras till ett problem enbart av privat och samhällsekonomisk karaktär. Kristdemokraterna ser varje människas behov av att höra till och få bidra efter sin förmåga, och därför behöver den ekonomiska politiken bli än mer inriktad på att hitta lösningar som ger det stöd som människor i utsatta situationer har behov av och en politik som ger bättre förutsättningar och drivkrafter för alla att förändra sin situation, få sysselsättning och egen försörjning. Vi kan inte vara nöjda så länge Sverige är ett land där utanförskap permanentas och går i arv.

Försiktigt positiva signaler i den globala konjunkturen samt en fortsatt inhemsk efterfrågan leder till en fortsatt relativt god ökning av sysselsättningen. Sysselsättningsgraden är högst i EU, och bedömare som Konjunkturinstitutet och Arbetsförmedlingen förväntar sig en fortsatt sysselsättningsökning framöver. Denna utveckling, och den försiktiga konjunkturåterhämtning vi ser, riskerar dock att bromsas av regeringens politik. Regeringens förslag i vårpropositionen, i kombination med de skattepolitiska prioriteringarna från budgetpropositionen 2015, innebär höjda skatter på totalt 34 miljarder kronor 2016. Cirka 80 procent av dessa slår direkt mot jobb och företagande. De satsningar regeringen gör på näringspolitik uppgår till endast 2 procent av de skattehöjningar som drabbar jobb och företagande.

Regeringen vill göra det dyrare att anställa både yngre och äldre samtidigt som de inkomstskattehöjningar som aviserades i budgetpropositionen för 2015 riskerar att drabba över 1 miljon löntagare. Sveriges marginalskatter är, trots de skattereformer som Alliansen gjort, fortfarande bland de högsta i västvärlden. Trots det föreslog regeringen i höstens budgetproposition att marginalskatterna ska höjas ytterligare, genom att jobbskatteavdraget trappas av och skiktgränsen för statlig inkomstskatt räknas upp långsammare än tidigare. Också en löneskatt för dem över 65 som jobbar föreslogs, trots det stora samhällsekonomiska behovet av att förlänga yrkeslivet. I vårändringsbudgeten lämnas förslag om att fördubbla arbetsgivaravgiften för unga. De övriga skattehöjningarna riskerar att återkomma i 2016 års budgetproposition. Förslagen på höjda kostnader på arbete riskerar sammantaget att få betydande negativa effekter på sysselsättningen. Höjda skatter påverkar motivationen att arbeta.

Detta är särskilt allvarligt då skatterna kombineras med kraftigt utbyggda bidragssystem som minskar incitamentet att gå från bidragsförsörjning till förvärvsarbete. Vi ser i regeringens prognoser hur arbetskraftsdeltagandet de kommande åren har en negativ trend. Höjda arbetsgivaravgifter för unga

minskar företagares vilja att anställa dem som har mindre erfarenhet och slår framför allt mot ingångsjobb för ungdomar i tjänstesektorn. Regeringen föreslår också att skattereduktionen för RUT- och ROT-tjänster begränsas, sektorer som är särskilt viktiga för grupper som annars befinner sig långt i från arbetsmarknaden. Dessa åtgärder stramar åt den inhemska efterfrågan samtidigt som de försämrar förutsättningarna för de arbetsgivare som anställer och vill anställa. I ett läge då fler reformer behövs för att stärka sysselsättningen och minska utanförskapet går regeringen åt motsatt håll och försvårar och fördyrar jobbskapande.

Ett flertal prognosinstitut gör också bedömningen att regeringens reformer riskerar att minska sysselsättningen på sikt. Ekonomistyrningsverket anser att förslaget om att återinföra den särskilda löneskatten för personer över 65 år minskar efterfrågan på äldre arbetskraft. Den kanske tyngsta kritiken kommer från Finanspolitiska rådet som menar att de åtgärder som regeringen hittills har presenterat sannolikt inte kommer att ha mer än ganska små effekter på arbetslösheten. Dessutom, menar Finanspolitiska rådet, föreslår regeringen åtgärder som kan bedömas verka i motsatt riktning och höja arbetslösheten. Gängse beräkningsmetoder pekar på att den slojade sänkningen av socialavgifterna för unga och de höjda ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen kan förväntas minska sysselsättningen med i storleksordningen drygt 30 000 personer. Regeringen har dessutom inte redovisat någon analys av sysselsättningseffekterna av att höja ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen. I budgetpropositionen för 2015 fanns det inte heller någon sådan analys av andra förslag med uppenbara effekter på sysselsättningen, t.ex. nedtrappningen av jobbskatteavdraget. Avslutningsvis noterar Finanspolitiska rådet att den tidigare alliansregeringen redovisade sådana beräkningar.

För Kristdemokraterna är det centralt att öka arbetskraftsdeltagandet och steg för steg hjälpa människor att komma närmare arbetsmarknaden. Det behövs ytterligare insatser för att bredda vägen till arbete. I stället för att dra in stöd till de grupper som står längst från arbetsmarknaden behövs det ytterligare stöd. Ett sådant stöd handlar om s.k. matchningsanställningar. En matchningsanställning innebär att den arbetssökande får en anställning hos ett rekryteringsföretag som staten har upphandlat och stöd genom en kombination av handledning och kompetensutveckling. Rekryteringsföretaget har arbetsgivaransvaret men ska också arbeta aktivt för att den arbetssökande ska få en anställning hos en annan arbetsgivare. Matchningsanställningar kan fungera som ett komplement till sysselsättningsfasen i jobb- och utvecklingsgarantin.

Många får sitt första jobb inom någon del av tjänstesektorn. Därför är det viktigt att tjänstemarknaden får möjlighet att fortsätta vidgas. Det ger positiva effekter för såväl tidspressade barnfamiljer och för äldre som för personer i behov av arbete. Kristdemokraterna var tidigt ute med den idé som i dag är RUT-avdrag och som av många används för att göra livet lite lättare att leva. Inte minst har RUT-avdragen möjliggjort en helt ny arbetsmarknad och

motverkat svartarbete. Tre av fyra som får ett jobb i RUT-sektorn kommer från arbetslöshet eller uppsägning. Vi vill se en utveckling av RUT-avdraget där fler former av tjänster ges en lägre skattebelastning.

En grundförutsättning för att fler ska komma i arbete är att det lönar sig att gå från utanförskap till arbete. Detta är den huvudsakliga tanken bakom jobbskatteavdraget, som har varit Alliansens viktigaste redskap för att öka sysselsättningen och minska utanförskapet. För att ytterligare sänka trösklarna för dem som står långt från arbetsmarknaden föreslår vi därför nystartsavdrag – ett förstärkt jobbskatteavdrag för den som går från långtidsarbetslöshet till arbete. Ett förstärkt jobbskatteavdrag riktat till dem som har varit långtidsarbetslösa kan mildra höga marginaleffekter för den enskilde och stärka drivkraften att ta arbeten som erbjuds. Det förstärkta jobbskatteavdraget riktar sig till samma grupp som i dag kan komma ifråga för nystartsjobb. För varje månad efter ett års arbetslöshet får den enskilde två månaders förstärkt jobbskatteavdrag när denne börjar arbeta. Det förstärkta jobbskatteavdraget ges i maximalt två år.

Jag ställer mig bakom Kristdemokraternas förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Jag anser därför att partimotion 2014/15:3092 av Emma Henriksson m.fl. yrkande 1 i denna del bör tillstyrkas. Jag avvisar regeringens förslag och anser att detta, i motsvarande delar, bör avstyrkas. Övriga partiers förslag bör avstyrkas.